

Külföldi hírek,

lapszemle

BESZÁMOLÓ

A IX. NEMZETKÖZI SZPELEOLÓGIAI KONGRESSZUSRÓL

A IX. Nemzetközi Szpeleológiai Kongresszusra 1986. augusztus 1—7-ig került sor Barcelonában (Spanyolország). A kongresszushoz kapcsolódó rendezvények már július 24-én megkezdődtek előszimpóziumokkal. Ezek között került sor a Barlangi Mentési Szimpóziumra is, amelyet Madridban és környékén szerveztek meg. A kongresszust követően a program utószimpóziumokkal és kirándulásokkal folytatódott Spanyolország különböző karsztvidékein.

A kongresszusnak 36 országból a hazai barlangkutatókkal együtt — közöttük a rendezők is — 420 regisztrált résztvevője volt. Ez azt jelenti, hogy a vártnál kevesebb hivatalos résztvevője volt a szpeleológusok immár hagyományos nagy világtalálkozójának, amelynek okát a szervezés körüli gondokkal, és az időközben egyre emelkedő részvételi költségekkel magyarázhatjuk. Számunkra, a X. kongresszus szervezőire ezek fontos tanulságot jelentenek. Ugyanakkor nagy érdeme a kongresszust előkészítőeknek, hogy a tudományos előadásokat tartalmazó gyűjteményes köteteket a megnyitást megelőző regisztráció során mindenki kézhez kapta. Kár, hogy a szervezők nem éltek azzal a lehetőséggel, amelyet a kézhez kapott előadások a szakmai viták racionálisabb megszervezéséhez, az idővel való jobb gazdálkodáshoz nyújtottak.

A kongresszus rendezvényein népes magyar delegáció vett részt, köztük tizenketten nyújtottak be előadásokat, amelyek közül az alábbi tanulmányok a kongresszus gyűjteményes kötetében is megtalálhatók:

Balázs D.: Contribution to the Speleology of Easter Island

Cser F.—Szenhe I.: The Way of Cave Formation by Mixing Corrosion

Cser F.—Izápy G.—Maucha L.: Hydrochemical Data of Jósavfő Springs and the Problem of Magnesium

Fodor I.—Pais E.: In Heilhöhlen behandelte Patienten im Spiegel einer repräsentativen Psychologischen Untersuchung

Gáboros M.—Cser F.: Aerosols in Caves — Theoretical Considerations

Gáboros M.: Air Temperature Investigation in Vass Imre Cave Jósavfő, North-Eastern Hungary

Gáboros M.: Cave Radioactivity — Theory and Data

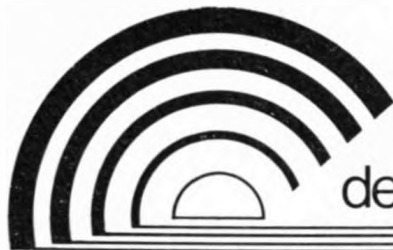
Kósa A.: Are Typical Tropical Karst Landforms Typical and Tropical?

C. Ek—Gábris Gy.—Hevesi A.—Lénárt L.: Teneur en CO₂ de l'air de Quatre Grottes de Hongrie
A Nemzetközi Szpeleológiai Kongresszus a következő szekciókban és alszekciókban végezte munkáját: hidrológia, vízkémia, karsztgeomorfológia, denudáció, barlanggenetika, szpeleokronológia és paleokarszt, karsztok és barlangok különböző kőzetekben (termokarszt, sókarszt, konglomerát karszt, pszeudokarszt stb.), vulkanoszpeleológia, ásványtan, klíma és szubterrán környezet, bioszpeleológia (vízi fauna, rovarok stb.), regionális karszt, általános biológia, archeológia, paleontológia, az idegenforgalmi barlangok problémái, a barlangok természetvédelme, szpeleoterápia, dokumentáció, a barlangok kutatása és kataszterezése, barlangi történetek és mondák, barlangterképészet és fotográfia, technika és felszerelés, barlangi könyvbúvár tevékenység.

Az egyes szekciókban elhangzott előadások színvonalukban is rendkívül eltérőek voltak. A tudományos kutatási eredmények mellett számos esetben általánosan ismert tényeket is ismertettek.

Az érdeklődés is nagyon eltérő volt a különböző tárgyú előadások iránt, amelyet a rendezők sem mindig prognosztizáltak jól, így előfordult, hogy nagy érdeklődésre számot tartó előadást sok hallgatóval kis termekben tartottak (amelyek zsúfolásig megteltek hallgatósággal), máskor pedig szinte üres nagy termekben voltak előadások. Még egy szervezési hiányosságot megemlítnék, amely a jövő szempontjából fontos tanúság. Több szekcióban nem volt előre felkért és felkészített elnök, aki vezette, irányította volna a szekciók tudományos vitaüléseit, ügyelt volna az előadások sorrendjére stb. Ez olyan formai hiányosság volt, amely kihatott a szakmai vitaülések tartalmi sikerére is.

A kongresszus tartama alatt az UIS valamennyi bizottsága ülésezett, megtárgyalta az elmúlt 5 év munkáját és kitűzte a soron következő feladatokat, valamint javaslatokat fogadott el a közgyűlés által megerősítendő tisztségviselőkre. A kongresszus egy új bizottságot hozott létre, amely a jövőben a barlangkutatáson belül az informatikával foglalkozik. A bizottság fontos feladata lesz, hogy javaslatot dolgozzon ki a barlangi kataszter rendszerek egységesítésére. Az egyes szakbizottságok üléseinek

9. Congreso Internacional de Espeleología

ESPAÑA 1986

megtervezésénél szervezési gondot jelentett, hogy azok sorozatosan egybe estek más rendezvényekkel, így a folytonos képviselő — olykor egyáltalán a képviselő is — sokszor gondot okozott a résztvevőknek. A magyar speleológia számára igen kedvező, hogy a bizottságok újjáválasztott vezetőségében szakembereink szerepe tovább erősödött. A Szpeleoterápiás Szakbizottság elnöke *dr. Horváth Tibor* lett, a bizottság titkára továbbra is *dr. Kessler Hubert* maradt. *Dr. Dénes Györgyöt* a Nemzetközi Barlangi Mentési Bizottság alelnökévé választották.

A kongresszus keretében került sor a Nemzetközi Szpeleológiai Unió közgyűlésére, amely új tagországgként felvette Argentínát, Kolumbiát, Malaysiát, Perut és Costa Ricát. Ezzel az UIS-nek ma már 50 ország a tagja. A közgyűlés megválasztotta a következő időszakra új tisztikarát és meghatározta a következő kongresszus színhelyét. Mint az már ismert, az 1989-ben sorra kerülő X. kongresszus megrendezésével az UIS közgyűlése döntő többséggel Magyarországot bízta meg.

Dr. Fodor István

AZ U.I.S. VEZETŐSÉGE (1986—89)

A Nemzetközi Szpeleológiai Unió (U.I.S.) 1986 augusztusában a spanyolországi Barcelonában az alábbi személyeket választotta meg az Unió vezetőségébe az 1986—89 időszakra:

Elnök: *Dr. Derek FORD* (Kanada)

Alelnökök: *Dr. Vladimír PANOŠ*

(Csehszlovákia)
Gérard PROPOS (Franciaország)

Főtitkár: *Dr. Hubert TRIMMEL* (Ausztria)

Tanácsadó titkárok:

Dr. Reno BERNASCONI (Svájc)

Dr. Camille EK (Belgium)

Dr. FODOR István (Magyarország)

Dr. Paolo FORTI (Olaszország)

Russel GURNEE (Egyesült Államok)

Dr. Franco URBANI (Venezuela)

A Nemzetközi Szpeleológiai Unió tisztségviselői nem függetlenített személyek, minden megbízatás tiszteletbeli jellegű. A feladatok jobb elosztása érde-

kében az Unió személyeket jelölt ki, akik a különféle nemzetközi szervezetéknél az U.I.S. érdekeit képviselik. Ezek:

Dr. Vladimír PANOŠ (Olomouc, Csehszlovákia) tartja a kapcsolatot az UNESCO párizsi központjával,

Dr. Adolfo ERASO (Madrid, Spanyolország) folytatja a tárgyalásokat az I.C.S.U.-val (International Council of Scientific Unions) az U.I.S. tagsági lehetőségeiről,

Claude CHABERT (Párizs, Franciaország) az UNESCO-beli nem állami szervezetek szövetségével (Federation of the Non-governmental Organisations) tartja a kapcsolatot,

Dr. Arriga CIGNA (Cocconato, Olaszország) az összekötő az U.I.S. és az „International Journal of Speleology” szerkesztősége között.

UIS-BULLETIN

1986. 2. (30)

Barlangfeltárások a Nyugati-Kaukázusban

A tbilisi barlangkutatók a *Chaltubói-barlangrendszer* feltárását folytatták. A rendszer összhossza már felülmúlja a 11 km-t. Az egyesített nagyobb barlangok:

— Chaltubszkaja-Gliana-barlang (hossza kb. 5 km, 11 szifont kutattak át benne);

— Oficso-barlang (2,5 km, 2 szifon);

— Bgeri-barlang (1,7 km).

Kiemelkedő eredmények születtek Abházia két magashegyi körzetében: a *Bzib- és az Arábika-hegységben*. Ezen a területen három újabb barlang mélysége is 1 km fölé nőtt.

A *Bzib-hegység keleti részén*, a Hipszta-csúcs közelében, 2350 m tszf. magasságban a moszkvai Lomonoszov Egyetem barlangkutatói felfedezték

és 300 m mélységig be is járták a *Vulkán-zsombolyt*. Ha ezt sikerül összekötni a Sznyéznaja-rendszerrel, akkor az összes mélység 1750 m lesz. Ugyanakkor a Sznyéznaja földalatti folyójának megfestése igazolta a Hipszta-folyó völgyének egyik Vacluse-típusú karsztforrásával való kapcsolatot. Ez a forrás a barlang ismert végpontjánál 350 méterrel lejjebb fekszik.

A tomszki barlangkutatók a *Gráfszkij-provál-barlangot* kutatták tovább. A barlang a Csipsira-csúcs közelében található; a 600 m mélységű bejárat szakaszon túl is folytatódik.

A *Bzib-hegység nyugati részén*, az Abac-völgyben ukrain és uráli (permi) kutatók az eddig 650 m mély *Pantjuh-in-barlang* feltárását sikeresen folytat-

ták. 800 m mélységig jutva, egy 200 m-es egytagú akna nehezítette a feltárást, majd ezután egy omlás, amelyen még sikerült túljutni. A kutatást végül a következő omlásnál (—1024 m) kellett abbahagyni, idő- és felszerelési hiány miatt.

Számos expedíció indult a szomszédos *Arábika-hegységbe* is. Ennek *keleti* részén, a Hirka-csúcs közelében, a krasznajarszki barlangászok az egyik zomboly mélységét 250 m-ről 510 m-re növelték. A haladást erősen nehezítette az aknákat összekötő meanderek szűkületeinek sokasága. Ugyanebben a körzetben, a Zont-csúcs közelében, a *Verjovkin-zomboly* egyik ágában 420 m mélységet értek el a moszkvai barlangászok.

Az *Arábika-hegység északi részén* szintén moszkvai kutatók folytatták a Moszkóvszkaja-zomboly feltárást. (Ez korábban 380 m mélységig volt ismert.) A kutatást egy bővizű patak nehezíti, amelyet egy nagy felszíni hómaradvány táplál. 650 m mélységben a patak omlásban tűnik el. A szomszédos, kevésbé vizes aknasorban a barlangkutatók —970 m-ig, egy függőleges szűkületig jutottak.

Az *Arábika-hegység központi részén* egy moszkvai expedíció — amelyben más városok képviselői is részt vettek — az *Iljuhin-barlangrendszer* feltárást folytatta. Ennek barlangi patakja 970 m mélységben az első szifon (40 m; —10 m) szűk repedésébe folyik be. Ezen már tavaly sikerült túljutni. Utána egy 200 m hosszú folyosó, majd a II. szifon következik. Ezt az idén tudták átúszni (55 m; —15 m). A két szifon mögött egy aknasor található. Ez az aknasor, amelynek legmélyebb tagja 59 m-es, levezet a patakhoz, amelyet 1220 m mélységben ér el. A patak

a III. szifonban újra eltűnik. Ez a szifon egy eláraszott, meredek dőlésű repedés, a vízfelszín hossza 30 m.

Az első szifonig (—970 m) 16 barlangkutató szállt le, míg a második szifon mögötti szakaszt 2 bűvár járta végig. A barlang összhossza 5,6 km.

A *Kujbisevszkaja-zombolyban* a kijevi barlangkutatók szintén túljutottak az 1 km-es határon (—1110 m). A barlang alsó szakasza kis aknák és összekötő meanderek sorozata, amelyek végül három összefüggő, meredek terembe visznek. (A terem mélysége 110 m.) Ezekben a teremben nagy erőfeszítéssel bontották több helyen az omladékot, amely alatt megvan az aktív vízfolyás. A munkát jövőre is folytatni fogják. A feltárást három egymást váltó csoport végezte, egy-egy csoport 15—18 napot töltött a föld alatt. A barlang aljára összesen 13 ember szállt le.

A *Kruber-zombolyban*, amelynek bejárata 78 m-rel magasabban fekszik, számos robbantás után 100 m mélységben túljutottak egy szűkületen. Végül 340 m mélységig tárták fel a barlangot, amelynek várható összeköttetése a Kujbisevszkaja-zombollyal —460 m-nél lesz. A Kujbisevszkaja-zomboly bejártánál lejjebb nyílik Genrihova Bezdna (Henrik szakadéka, —360 m), amelyben — szintén a kijeviek — új ágat találtak és tártak fel —300 m-ig. Az elágazás —150 m-nél van.

Összeállította:

V. Kiszeljov (Moszkva) és A. Klimcsuk (Kijev)
(Szovjet Barlangkutatók Szövetsége)

Fordította: Csepreghy Ferenc

A SZOVJETUNIÓ LEGHOSSZABB ÉS LEGMÉLYEBB BARLANGJAI

1986. december 31-i állapot

		m
1. Optimiszticseskaja	Podólia	157 000
2. Ozernaja	Podólia	105 300
3. Zóluska	Bukovina	82 000
4. B. Orésnaja	Szaján-hegység	28 000
5. Kap-Kutan	Gisszar-Alaj	24 600
6. Krisztálnaja	Podólia	22 000
7. Mlinki	Podólia	19 100
8. Sznyéznaja	Ny-Kaukázus	19 000
9. Promesztúocsnaja	Gisszar-Alaj	18 500
10. Voroncóvszkaja	ÉNy-Kaukázus	13 700
11. Krásznaja	Krim	13 100
12. Gaurdakszkaja	Gisszar-Alaj	11 010
13. Jáscsik Pandori	Kuznyéckij Alatau	10 100

1986. december 31-i állapot

		m
1. Sznyéznaja	Kaukázus Bzib	1370
2. V. Iljuhin	Kaukázus Arábika	1220
3. Kujbisevszkaja	Kaukázus Arábika	1110

4. V. Pantyuhin	Kaukázus Bzib	1025
5. Kijevszkaja	Tien-san Kirktau	990
6. Moszkóvszkaja	Kaukázus Arábika	970
7. Napra	Kaukázus Bzib	956
8. Pionyérszkaja	Kaukázus Bzib	815
9. Forélnaja	Kaukázus Bzib	740
10. Gráfszkij-provál	Kaukázus Bzib	600
11. Urálszkaja	Közép- Ázsia Bajszuntau	565
12. Parjáscsaja Ptica	Kaukázus Fist	535
13. Rucséjnaja- Zablúdsih	Kaukázus Alek	510

Összesítés

26 barlang hosszabb, mint	5 km
51 barlang hosszabb, mint	3 km
18 barlang mélyebb, mint	500 m
42 barlang mélyebb, mint	300 m
84 barlang mélyebb, mint	200 m

A. Klimcsuk—V. Kiszeljov—Csepreghy Ferenc

FRANCIAORSZÁG LEGNAGYOBB BARLANGJAI

1986 áprilisi állapot

300 m-nél mélyebb 162 barlang, ebből 1500 m-nél mélyebb 1; 1500—1000 m között 4; 1000—500 m között 44; 500—400 m között 26; 400—300 m között 87 barlang található.

Az első 10 legmélyebb:

	m
1. Réseau Jean-Bernard (Massif du Foillis, Samoëns, Haute-Savoie) (—1494, +41)	1535
2. Réseau de la Pierre Saint-Martin (Massif de la Pierre Saint-Martin, Arette, Pyrénées-Atlantiques)	—1342
3. Réseau Rhododendrons-Berger (Vercors, Engins, Isère)	—1242
4. Gouffre Mirola (Massif du Criou, Samoëns, Haute-Savoie) (—936, +110)	1046
5. Système de la Coumo d'Hyournedo (Massif d'Arbas, Herran/Arbas, Haute-Garonne)	—1004
6. Réseau des Aiguilles (Dévoluy, Agnières-en-Dévoluy/La Cluse, Hautes-Alpes) (—958, +22)	980
7. Gouffre du Cambou de Liard (Massif d'Iseye, Accous, Pyrénées-Atlantiques)	—926
8. Gouffre de la Fromagère (Vercors, Engins, Isère)	—902
9. Gouffre Touya de Liet (Massif d'Iseye, Accous, Pyrénées-Atlantiques)	—894
10. Tanne aux Cochons (Massif du Margeriaz, Aillon-le-Jeune, Savoie)	—825

3000 m-nél hosszabb 183 barlang, ebből 100—50 km között 4; 50—20 km között 5; 20—10 km között 21; 10—5 km között 64; 5—4 km között 32; 4—3 km között 56 barlang található.

Az első 10 leghosszabb:

	m
1. Système de la Coumo d'Hyournedo (Massif d'Arbas, Herran/Arbas, Haute Garonne)	82 500
2. Système de la Dent de Crolles (Chartreuse, Saint-Pierre-de-Chartreuse, Isère)	53 800
3. Réseau de l'Alpe (Chartreuse, Saint-Vincent-de-Mercuze-Sainte-Marie-du-Mont/Chapareillan, Isère et Saint-Pierre-d'Entremont, Savoie)	51 777
4. Réseau de la Pierre Saint-Martin (Massif de la Pierre Saint-Martin, Arette, Pyrénées-Atlantiques)	51 200
5. Système du Verneau (Nans-sous-Sainte-Anne/Déservillers, Doubs)	32 100
6. Grotte de Saint-Marcel-d'Ardèche (Bidon, Ardèche)	27 000
7. Grottes des Ambouilla (Ria-Sirach-Urbanya/Corneilla de Conflent, Pyrénées-Orientales)	25 000
8. Système de Foussoubie (Vagnas/Salavas, Ardèche)	23 266
9. Systeme des Vers Luisants et du Vertige (Massif du Parmelan, Aviernoz/Dingy-Saint-Clair/Thorens-Glières, Haute-Savoie)	23 000
10. Réseau Rhododendrons-Berger (Vercors, Engins, Isère)	20 665

Claude CHABERT összeállítása
GROTTEs et GOUFFRES
1986. 100. sz.

Izrael leghosszabb és legmélyebb barlangjai

Leghosszabbak:

A barlang neve	Terület	Befoglaló közet	Hossz (m)
1. Malham	Har Sedom	kősó	5591
2. Chariton	Harei		
	Hehuda	mészkö	3450
3. Sedom	Har Sedom	kősó	1799
4. Colonel	Har Sedom	kősó	1448
5. Zekhukhit	Har Sedom	kősó	1135
6. Fallafel	Har Sedom	kősó	700
7. Qolnoa	Har Sedom	kősó	695
8. Araq Na'asaneh	Shomron	mészkö	621
9. Petek	Har Sedom	kősó	524
10. Alma	Galil	dolomit	496

Legmélyebbek:

A barlang neve	Terület	Befoglaló közet	mélység (m)
1. Hutat Jermaq	Galil	dolomit	157
2. Malham	Har Sedom	kősó	135
3. Colonel	Har Sedom	kősó	127
4. Alma	Galil	dolomit	108
5. El-Husfi	Shomron	mészkö	100
6. Zekhukhit	Har Sedom	kősó	99
7. Bor 8, Peqi'in	Galil	mk-dolomit	93
8. Notsa	Har Sedom	kősó	90
9. Sedom	Har Sedom	kősó	85
10. Bua	Har Sedom	kősó	81

NIQROT ZURIM
1986. 13.

INNEN — ONNAN

Szerbia 9,5%-a karsztterület (8414 km²), 1000 barlangi objektummal, amelyek közül 14 hossza haladja meg az 1 km-t és 5 mélysége a 100 m-t. A területen 7 idegenforgalmi célra kiépített barlang van. Ezek közül a leglátogatottabb a Resavska, melyet 450 m hosszban építettek ki 1972-ben. 1982-ben 80 000 vendég kereste fel.

NAS KRS
1984. 16—17.

Szauz-Arábia jelentősebb barlangjai

Ain Dhila, Ain Samha (El Khardj)
mélysége: —100 m
Dahl Hit (Riyad közelében) mélysége: —85 m
Dahl Abu Sukhayl (Hofuf) mélysége: —70 m
Ghar an Nashab, Ghar el Qarah (Hofuf)
hossza: 448 m
(Az ország egyetlen idegenforgalmi barlangja!)
Dahl Sabsab (Haradh) hossza: 150 m

GROTTEs et GOUFFRES
1985. 95.

A csehszlovákiai Morva Karszt Sloup- és Amatőr-barlangjaiban 1979-ben kezdték a barlangterápiás kezeléseket. 1983-ban több mint 700 4—13 éves korú gyermeket kezeltek biztató eredménnyel.

Československy kras
1985. 36.

A közép-tanzániai Uluguru-hegységben egy 355 km² nagyságú karsztterület található, évi 1300 mm átlagos csapadékkal. A korróziós formajegyek közül a hengeres korróziós aknák a legjellemzőbbek.

Československy kras
1985. 36.

A prehisztorikus festményeiről híres *Altamira-barlangban* (Spanyolország) levő Festmények termében (amely 326 légköbméter térfogatú) az intenzív idegenforgalom hatására a barlangi festmények károsodni kezdtek néhány éve. A további károsodás megakadályozására korlátozták a látogatók számát és tudományos mérésorozattal vizsgálták a barlangi levegő CO₂ koncentrációját, a légsebességet és a látogatottság összefüggéseit.

CAVE SCIENCE
1986. 1.

1985 nyarán egy 7 tagú brit expedíció kereste fel *Indonézia* két karsztterületét. Irian Jaya Baliem völgyében — bonyolult geológiai viszonyok között — trópusitól magashegyi karsztig változó környezetben 5 km barlangjáratot és a föld egyik legnagyobb barlangi folyóját tárták fel. Sumba szigetén 13 km barlangjáratot térképeztek fel 30 barlangban.

CAVE SCIENCE
1986. 1.

Az *ausztriai* Tennengebirtében levő Mäanderhöhle ismert mélysége elérte az 1028,5 m-t és itt a karsztvízszintet. A barlang feltárásában a lengyel PTTK Bielsko-Biala és Bobry-Zagan csoportok is részt vesznek.

ATLANTIS
1986. 3—4.

Ausztrál barlangkutatók CHILCHOTLA '85 néven expedíciót vezettek a *közép-mexikói* Zongolica/Maria Luisa térségében, melynek során 10 db 175 m-nél mélyebb barlangot tártak és térképeztek fel. Ezek közül a legmélyebb a Guixani Ndia Guinjao: 940 m, hossza 1950 m.

The Journal of The Sydney
Speleological Society
1986. 10.

Az USA *Alabama* állambeli Anniston Regar Természettudományi Múzeumában 1200 láb² (kb. 108 m²) területen mesterséges barlangszakaszt mutatnak be a látogatóknak. A folyosókat és képződményeket Styrofoam műanyagból készítették, megtevesztő hasonlósággal.

NSS NEWS
1986. 10.

A BOSCH cég — nittek elhelyezésére szolgáló lyukak fúrására is kitűnően alkalmazható — 20 × 1,2 V-os Ni-Cd cellás, 300 alkalommal feltölthető telepről üzemelő *ütve fúró berendezést* hozott forgalomba. A 3000/min. ütésszámú, 3,5 kg tömegű (teleppel együtt) fúróval 4—14 mm átmérőjű lyukak fúrhatók.

CAVES and CAVING
1986. 34.

A *franciaországi* Dordogne tartományban levő La Coly patak partján levő Coly község közelében levő szifontavat a hatvanas évek óta kutatják a bűvárok. 1984-ben 3100 m hosszban sikerült feltárniuk az 57 m mély vízalatti járatrendszerét.

CAVES and CAVING
1986. 34.

Ausztria megismert és leírt barlangjainak száma az utóbbi két évben (1985-ben és 1986-ban) összesen 800-zal gyarapodott. Az országos barlangkataszterben 1986 végén 8848 barlang szerepelt. További mintegy 400 új barlangot „várólistán” tartanak számon, mivel törzskönyvezésükhöz még hiányoznak a szükséges adatok.

DIE HÖHLE
1987. 2.

A *barlangstatisztikákat és az „Innen-onnan” híranyagát fordította és összeállította: Szabylár Péter*